

424. — QUAER. 3° *An coniux monendus sit de invaliditate matrimonii ob occultum impedimentum, quod detegit Confessarius?*

Resp. Neg., generatim loquendo, donec Confessarius dispensationem obtinuerit, nisi haec statim et facile obtineri possit a Papa vel Episcopo. Ratio est, quia plerumque maxima inde sequerentur incommoda, v. gr. periculum infamiae, scandali, rixarum, vel incontinentiae, etc. et proinde fornicatio *materialis* evaderet *formalis*. — *Ita communiter* cum S. Lig. n. 611. — Elbel, n. 471., etc.

An vero possit Confessarius obligare coniugem impedimenti ignarum, et negantem debitum ad illud reddendum? *Resp. Affirmative*. Ratio est, quia stante persuasione coniugis, quod matrimonium sit validum, hic tenetur debitum reddere, ut dictamen conscientiae sequatur. — S. Lig. *ibid.*, et *alii communiter* (18).

425. — QUAER. 4° *An poenitens contracturus matrimonium, de impedimento ignorato monendus sit?*

Resp. Generatim loquendo, facienda est monitio. — *Ita communiter* cum S. Lig. n. 612. — Ratio est, quia post matrimonium ignorantia cessare haud aegre potest, v. gr. ex eo quod detegatur, adesse inter coniuges consanguinitatem, affinitatem, etc.; et tunc praeter facile periculum peccandi formaliter, alia gravissima incommoda sequi possunt, nempe scandala, rixae et forte etiam coniugum separatio, etc. — Excipe tamen *probabiliter* casum, in quo nullus omnino speretur fructus ex monitione, nec facile possit detegi impedimentum; quia melius est permittere peccatum materiale, donec dispensatio obtineatur, quam praebere occasionem certi peccati formalis. Lacroix, lib. 6. p. 3. n. 540.

ipsius bona fide, inutiliter non superaddat.

Inde est, quod in causis *sollicitationis*, licet denuntiatio non ad sollicitantis emendationem, sed ad commune bonum ordinetur, aliquando tamen Sedes Apostolica dispensare a denunciando consuevit. Ex quo illud etiam patet, nimis generaliter S. Alph. (lib. 6. n. 694.) statuisse, monitionem omitti nunquam posse, quando de damno communi agitur.

(18) Bene Sanchez (*De Matr.* lib. 2. disp. 38. n. 8.) quoad eos, qui vellent, ut Confessarius solum in genere dicat, coniuges teneri ad debitum reddendum: *Fateor, me non assequi, quid distet inter haec*: Redde debitum, et, uxor tenetur reddere debitum; cum uterque loquendi

modus ad eundem scopum tendat, nimirum ad inducendum illum coniugem, ut reddat debitum; et si inducere verbis directis culpa esset, non ea vacaret inducere verbis indirectis; siquidem ex parte Confessarii eadem est intentio in utroque loquendi modo, et poenitens idem prorsus intelligit. Praeterea quia, cum poenitens relinquendus sit in illa ignorantia, peccat letaliter, ea supposita, non reddendo; ergo confessarius tenetur non absolvere, nisi proponat se deinceps redditurum. Ergo potest cogere ut reddat; et ita confessarius non praecipit rem malam, sed rem debitam, propositis circumstantiis occurrentibus.

PUNCTUM IV. *De officio iudicis.*

Agendum 1° de causa instruenda; 2° de sententia ferenda.

SECTIO I.

De causa instruenda seu de obligatione interrogandi poenitentes.

426. **Principia.** — I. Confessarius tenetur interrogare poenitentes de specie, numero et circumstantiis speciem mutantibus, de causis peccatorum, de habitu et occasionibus proximis, quoties rationabiliter praesumit, vel prudenter dubitat, ista non sufficienter declarari. Ratio est, quia Confessarius, ut minister Sacramenti, debet procurare eius integritatem, et ut iudex debet sibi comparare cognitionem necessariam ad aequum iudicium ferendum. Constat etiam ex *Conc. Later. IV*, necnon ex *Rituale Rom.* — S. Lig. n. 617., et *Prax. Confess.* n. 19.

II. Confessarius non tenetur interrogare poenitentem, nisi cum quapiam diligentia ordinaria. Ratio est, quia poenitens ipse non tenetur summa, sed tantum mediocri, id est ordinaria diligentia se examinare. Nequit autem esse gravior obligatio Confessarii quam poenitentis, cum Confessarius non teneatur examinare poenitentem nisi secundo, seu in illius defectu. — S. Lig. *Prax. Confess.*, n. 20.

III. Confessarius non tenetur interrogare poenitentes, qui licet rudes, videntur sufficienter instructi pro sua conditione, et diligentes in confitendo peccata cum circumstantiis iuxta statum et capacitatem suam. — *A fortiori* necesse non est examinare eos, qui saepe confitentur et raro peccant graviter, ut sunt personae devotae, Religiosi, Ecclesiastici, nisi videatur ab eis omitti aliquid necessario explicandum. — S. Lig. n. 607. II. et III.; *Hom. apost.*, n. 103.

427. — Circa praxim interrogandi istas habe regulas. — I^a *Regula.* Interrogatio debet esse *moderata*, atque adeo Confessarius cavere debet, ne sit nimis anxius in interrogando. Secus enim tum sibi, tum praesertim poenitenti gravis et onerosa erit interrogatio, et proinde etiam ipsa confessio. Hinc inutilia non quaerat unquam, nec sibi narrari patiatur. Attendat igitur ad ea, quae habet *Rituale Rom.*: *Caveat ne curiosis aut inutilibus interrogationibus quemquam detineat, praesertim iuniores utriusque sexus, vel alios, de eo, quod ignorant imprudenter interrogans, ne scandalum patiantur, ideoque peccare discant.*

Et S. Ligorius n. 607.: *Confessarius non sit nimis anxius interrogandi, sed interroget tantum de iis, quae probabiliter poenitenti conveniunt iuxta suam conditionem. Et in Praxi Confess. n. 21.: Interroget tantum de peccatis, in quae faciliter incidere possunt, spectata eorum*

conditione et capacitate. Sic etiam Billuart (diss. 6. art. 10. §. 2.): *Examine morali (examinare debet Confessarius) non summo et exquisito, sed humano et mediocri, et conformiter ad capacitatem poenitentis. Non enim Sacerdos tenetur plus examinare poenitentem quam poenitens ipse tenetur se examinare, cum Confessarius in defectum poenitentis teneatur ipsum examinare. Poenitens autem non tenetur se examinare summa et exquisita diligentia, sed humana et morali. Nec refert quod si Confessarius plus examinaret, forte plus inveniret; non enim hic attendendum est solum ad integritatem materialem confessionis, sed etiam ne summa et nimia industria in examinando reddatur Sacramentum poenitentibus onerosum et odiosum: sufficit ergo si Confessarius prudenter iudicet poenitentem nihil omittere, Eadem iisdem fere verbis habet Sporer, n. 792. — Salmant. c. 12. n. 21. — Reuter, Neo-Confessarius, c. 3. in fine, etc.*

428. — II^a Regula. Interrogatio debet esse discreta, debet nempe Confessarius interrogare cum magna prudentia, sedulo cavendo, 1° ne interrogent de peccatis, quae verosimiliter non fuerunt commissa, spectata poenitentis conditione et capacitate, etc.; 2° ne interroget de iis, ex quibus poenitens discat peccare, aut scandalum pati possit, iuxta modo dicta ex *Rituale Rom.*; 3° nec interroget curiosius aut levius etiam in iis, de quibus est interrogandum, v. g. *invrecunde de invrecundis*, etc. etc. Uno verbo satagere debet, ut unice appareat in quibusvis interrogationibus gravitas, pietas, modestia et paterna charitas, prout requirit huius officii natura et dignitas. — Vide *Rituale Rom.*

Hinc 1° valde cautus esse debet in interrogando de materia luxuriae, praesertim cum mulieribus, adolescentibus et pueris, qui multo facilius scandalum pati possunt. Quot enim infelices poenitentes, ob incautam Confessarii interrogationem aut explicationem, innocentiam et animam perdiderunt! Cum coniugatis autem absque gravi causa nunquam mentionem faciat de debito coniugali (S. Poenitentiar. 8. Jun. 1842.); et satis erit ubi res postulet, mulierem interrogare, num debitam marito fidem et obedientiam in omnibus praestiterit.

2° Servanda est sedulo regula ab omnibus admissa: *In materia luxuriae multo melius est in pluribus descere, quam in uno superabundare ratione integritatis confessionis.* In dubio igitur an in tali casu interrogare possis vel debeas, pro parte negativa semper standum erit; minus enim malum est deesse integritati confessionis, quam incurrere animae perdendae periculum.

429. — III^a Regula. Interrogatio debet esse opportuna, id est, fieri tempore et modo, quo convenit; quaedam autem interrogationes faciendae sunt ordinarie aut confessionem, sed paucae, ne poenitens offendatur,

v. gr. a quo tempore non sit confessus? an absolutus fuerit? an poenitentiam impleverit?... (19) an circa vitam praeteritam sit quietus? Haec ultima interrogatio fieri debet tantum, quando poenitens non est confessus a multo tempore, aut quando instituitur confessio generalis a tempore determinato. — Caeterae quaestiones circa conditionem, statum, aetatem, etc., convenientius, data occasione, in decursu confessionis fient: sic ex una parte omnis suspicio curiositatis et levitatis vitabitur, et ex altera facilius respondebit poenitens, cum ipsius fiducia in Confessarium magis adaucta fuerit.

Errant autem Confessarii, qui volunt semper iudicium certum facere de peccati qualitate, an sit grave vel leve, et contorquent poenitentes, ut sciant, quali animo aut quali conscientia hoc fecerint; hi enim multoties respondebunt, quidquid casu in buccam venerit, ita ut paulo post interrogati de eadem re, sint negaturi, quod antea affirmaverant. Secus tamen, si videantur sufficienter instructi, aut si dubitetur de pleno consensu tentationi praestito. Generatim autem nisi circumstantiae aliud suadeant, praesumi potest, quod poenitens obiectum peccati, ut secundum se malum est, apprehenderit.

430. Quaesita. — QUAER. 1° *Quid agere debeat Confessarius in dubio de sinceritate poenitentis?*

Resp. Est regula communis, et velut axioma receptum: *Credendum est poenitenti, tam pro se, quam contra se dicenti.* Ratio est, quia poenitens in sacro tribunali reus simul et testis, sui accusator et advocatus est, et aliunde in dubio verax semper praesumendus est. Quapropter post opportunas interrogationes Confessarius poenitentem negantem absolvere debet. — S. Lig. n. 631.

431. — QUAER. 2° *Quid agere debeat Confessarius, si cognoscat certo, peccatum aliquod a poenitente reticere aut negari?*

Resp. 1° Si illud novit ex confessione alterius, debet, ne confessionis sigillum violetur, tantum generatim interrogare, sicut alias fecisset aut facere debuisset; si vero poenitens interrogatus negaverit, nihil reponat, sed, si id possit citra suspicionem, hortetur dumtaxat generaliter ad conscientiam cum omni fiducia aperiendam. Utrum vero debeat Confessarius talem poenitentem absolvere, controversatur. — S. Ligorius, relatis aliorum sententiis, ita concludit: *Melius, meo iudicio, sentit Croix, quod eo casu nullo modo absolvat, sed tantum aliquid oret ad occultandam negationem absolutionis* (20). — Communius tamen alii Doctores cum Sua-

(19) Non contendit A., hasce interrogationes semper faciendas esse, sed solum, si quando, nonnullis auditis, faciendae videantur, eas opportunius in principio fieri.

(20) Primus hanc opinionem ac praxim invexit Illung (Tract. 6. disp. 6. q. 4. art. 7. §. 4. n. 128.) innixus fallaci allegationi Suaresii, qui (*De Poenit.* disp. 32.

resio, *de Poenit.* disp. 32. sect. 3. n. 9., docent tunc solum negandam esse absolutionem, quando omnino evidens est, poenitentem mentiri contra integritatem confessionis. Imo dicunt plures absolutionem in omni casu

sect. 3. n. 9.) imo docet oppositum. Ab Illsung eandem mutuatus est Croix (lib. 6. part. 2. n. 1969.) cum ficto Suaresii suffragio, addens ex inadvertentia allegationem Dicastilli, quem Illsung in alium scopum citaverat. His S. Alphonsus (n. 631.) adiunxit Vivam, qui (*De Poenit.* q. 8. art. 5. n. 2.) licet Suaresii et Lugonis sententiam minus exacte referat, illi tamen opinioni nullatenus adhaeret. Ista opinio igitur tota debetur hallucinationi, quae perperam Suaresii, Dicastilli, et Vivae auctoritatem adduxit. Cuius affirmationis volumus reddere rationem.

Quaestio est scilicet, an confessarius possit absolvere poenitentem, a quo peccatum reticere cognoscit *ex alterius confessione*. Diximus Illsung negative respondisse, *innixum fallaci allegationi Suaresii, qui imo docet oppositum*. Itaque quod Illsung innitatur allegationi Suaresii, extra controversiam est. Quod vero fallaciter allegat Suaresium, huius verba ab Illsung allata evincunt. Suaresii verba ista sunt (l. c. sup. in Not.): *Respondetur, regulariter standum esse confessioni et dicto poenitentis: unde quantumcumque* (non recte Illsung habet, *undecunque*) *confessor sciat peccatum poenitentis ex aliorum relatione, tenetur in hoc iudicio magis credere ipsi poenitenti, propter rationem factam. Deinde si ipse confessor suis oculis vidit peccatum, et probabiliter existimare possit, poenitentem esse confessum alteri illud peccatum, potest dissimulare, et credere tunc negare illud, quia non tenetur iterum illud confiteri. Si autem omnino sit evidens, illum mentiri contra integritatem confessionis, non tenetur ita stare dictis poenitentis, ut non possit uti scientia sua ad convincendum et redarguendum ipsum poe-*

nitentem. Porro Illsung ex hoc textu ita arguit: Iuxta Suarez confessarius non tenetur stare dictis poenitentis, si omnino sit evidens illum mentiri. Atqui ex alterius audita confessione fieri omnino evidens potest, poenitentem mentiri. Ergo.

At vero fallax est et contraria menti Suaresii ratiocinatio, si *omnimoda illa evidentia* iuxta Suaresium ad casum notitiae ex alterius confessione haustae nequeat referri. Quod autem ad notitiam ex alterius confessione haustam omnimoda illa evidentia iuxta Suaresium nequeat referri, manifeste patet ex illis eiusdem verbis: *QUANTUMCUMQUE confessor sciat peccatum poenitentis EX ALIORUM RELATIONE* etc. Nam vox illa *quantumcumque* amplectitur quidquid certitudinis ex alterius confessione haberi a Confessario possit. Fallaciter igitur Illsung auctoritati Suaresii innititur.

Dices, illa Suaresii, *regulariter standum esse dicto poenitentis*, referenda esse etiam ad notitiam ex aliorum relatione acceptam. — Resp. *Nego totum*. Contextus enim evidenter evincit, illud *REGULARITER* utique innuere exceptionem, quam subdit, *si confessor suis oculis vidit*, nec conicere potest, poenitentem illud peccatum alteri esse confessum: at exceptionem quoad notitiam ex alterius relatione acceptam vox illa *quantumcumque* nullo modo patitur.

Addimus, ab Illsung falsam Suaresii allegationem mutuatum fuisse Croix, qui praeterea ex inadvertentia falsam adiunxit allegationem Dicastilli in alium scopum ab Illsung citati. Haec autem ita se habere facile patet. Nam Dicastillus eo loco (*De Eucharist.* disp. 9. n. 491.), quem Illsung allegat, disputat, an simulari possit administratio Eucharistiae dando particulam non consecratam, et exinde generatim an

concedendam esse poenitenti peccatum suum neganti, quoties notitia huius peccati ex sola confessione alterius, nempe complicitis, habita est; quia notitia haec pro nulla habenda est, cum ex confessione aliena acquisita fuerit. Hoc autem sat probabile est.

Resp. 2° Si noverit extra confessionem, *per se* debet poenitentem negantem absolvere, quia *poenitenti pro se et contra se dicenti credendum est*; nec *per se* relatio alterius maiorem fidem facere potest, quam declaratio ipsius poenitentis; nec proinde magis aliis, quam ipsi, Confessarius credere tenetur. Etenim si poenitens peccatum illud commisit, praesumere debet Confessarius, illum aut sui peccati oblitum esse, aut alteri confessum, vel iustam habere causam illud reticendi, aut relatores potius deceptos fuisse. — S. Lig. *ibid.* — Billuart, *ibid.*

Dixi: *per se*; nam si confessarius sit omnino certus de peccato a poenitente commisso, quia v. gr. ipse furantem vidit, audivit blasphemantem, etc., vel id novit ex certa aliorum relatione (21), non potest

simulare liceat Sacramentorum administrationem. Illsung autem eum allegat, ut evineat, posse absolutionem simulari. At Dicastillus de praesenti nostra quaestione ne verbum quidem habet. Ergo ex mera inadvertentia Croix Suaresii fallaci suffragio adiunxit fallax Dicastilli testimonium.

Tandem subiecimus, S. Alphonsum a Croix sumpsisse allegationes Suaresii, Illsung, et Dicastilli, et his addidisse Vivam, qui licet Suaresii et Lugonis sententiam minus exacte referat, opinioni tamen illi (scil. Illsung) nullatenus adhaeret. — Et ista quoque levi negotio ostenduntur. Nam Viva utique dicit (l. c. in Not.), non esse absolvendum poenitentem, *si prudenter iudicet confessarius, poenitentem negare peccatum ex erubescencia*; at nusquam dicit, *prudens hoc iudicium* in casu S. Alphonsi haberi. Minus vero exacte Lugonis et Suaresii refert sententiam; nam hi non dixerunt, *si confessarius iudicet prudenter*, sed, *si omnino sit evidens*. Proinde in horum sententia, iudicium, nisi sit *omnino evidens*, non erit prudens. Lugo autem (disp. 22. n. 22.) negat esse *evidens*, atque adeo *prudens* iudicium, quod alterius poenitentis testimonio nitatur. *Petes,*

inquit, quid si confessarius ex aliorum confessione evidenter sciat, Petrum commisisse tale peccatum, quod ipse postea in confessione negat? Respondetur, repugnare, quod ex aliorum confessione id evidenter sciat, cum tota illa notitia resolvatur in testimonium alterius poenitentis. Et haec satis esse possunt ad rationem eorum reddendam, quae in brevi ista *notula* scripta sunt.

S. Alph. vero pro sua sententia nullam intrinsecam affert rationem, sed mere allegat Doctores, quos indicavimus.

(21) Haec verba, *si ex certa aliorum relatione novit*, etc., inadvertenter excidisse videntur Beniamino Elbel (*De Poenit. Conf.* 17. n. 454.), e quo ea dein sumpsit S. Alphonsus, et ab hoc etiam A. noster. Elbel siquidem subdit, *ita sentire omnes*, cum tamen, fatente etiam S. Alphonso, id falsum aperte sit, atque communis illa sit doctrina, quam sic effert Suarez (*De Poenit.* disp. 32. sect. 3. n. 9.): *Quantumcumque Confessor sciat peccatum poenitentis ex aliorum relatione, tenetur in hoc iudicio magis credere ipsi poenitenti propter rationem factam*.

negantem absolvere, modo certus sit, illum sui peccati non oblitum fuisse, nec ullum habere motivum illud reticendi, nam regula haec: *Credendum poenitenti* etc., valet quidem in re minus certa, non autem in re evidenter certa.

432. — QUÆR. 3° *Quomodo in particulari cum rudibus agendum Confessario?*

Resp. Confessarius ordinarie ipsemet examinare debet rudiores, quia hi sibi solis relictis non melius se examinabunt; et si dimittantur, nunquam magis dispositi redibunt; imo absterriti difficultate examinandae conscientiae facile a confessione abstinerebunt. — S. Lig. n. 607.

SECTIO II. — *De sententia ferenda, seu de absolutione concedenda, differenda aut deneganda.*

433. **Principia.** — I. Absolutio *concedi debet ex iustitia et sub gravi* omni poenitenti *rite* confesso et disposito. Ratio est, quia in ipso confessionis actu initus est quidam quasi-contractus, vi cuius poenitens *rite* confessus et dispositus habet ius ad Sacramentum suscipiendum. Secus autem onus intolerabile sine iusta causa poenitenti imponeretur, ut scilicet apud alium confessionem instituat quin confidere insuper certo possit, se ab isto novo Confessario absolutionem esse recepturum. Praeterea hoc etiam exigit finis institutionis Sacramenti et tribunalis Poenitentiae, quod misericordiae impertiendae causa a Christo institutum est. Sacerdos igitur absolutionem poenitenti disposito denegans, iniuste ageret, potestate clavium abuteretur, et odiosum redderet Sacramentum.

II. Absolutio tamen *differri potest* ad breve tempus, etiam poenitenti *rite disposito* (22), atque etiam sine eius consensu, quando nempe Confes-

Quin et ipse Elbel oppositum tradit (*De Sacram. in gen. Conf. 2. n. 44.*), ubi proponit hunc casum: *Quidam Sponsus fatebatur, se nocte proxime elapsa turpiter egisse cum sua sponsa: et quia Confessarius noverat illum iam saepius relapsum: nec vitare velle occasionem proximum, sine absolutione dimittit. Huic proxime succedit sponsa, Confessario optime nota, quae tamen, forte timens negationem absolutionis, ne verbum movet de peccatis lasciviae cum sponso commissis. Dubitat Confessarius, an debeat absolvere. Et*

respondet: Si sponsa neget, se aliquid contra castitatem deliquisse, tenetur illam absolvere; quia poenitenti ceu reo simul et actori tenetur adhibere fidem tam pro se quam contra se loquenti.

(22) Summopere interest perpendere originem rationemque huius praxis; cuius etsi vix ullum vestigium in scriptis antiquorum Theologorum appareat, perperam tamen inde ansam cum nonnullis quis sumeret iansenianis illam ceu primis auctoribus tribuendi, utcumque isti tum eadem tum veteri canonicae poenitentiae disci-

sarius iudicet, id utile esse ad eius emendationem. Ratio est, quia dilatio absolutionis non est eiusdem denegatio; et licet poenitens dispositus *ius*

plina ad arcendos fideles a Sacramentis insigniter abusi fuerint, fictaque zeli speciem facere nonnullis catholicis aliquando potuerint.

Originem itaque istius praxis si inquiras, facile reperies, eam deberi studio novas usquequaque industrias excogitandi, quibus fideles amplius iuvari posse quibusdam in adiunctis forte viderentur: rationem vero eiusdem ac finem in eo fere situm, ut poenitens, qui ob segnitiam in obligatione quapiam implenda novas in dies, et menses, atque etiam annos moras usque nequere soleret, demum excitaretur ad manum operi admoventam. Exemplum habes apud S. Antoninum (part. 3. tit. 14. cap. 19. §. 19.), ubi de iis disserens, qui, ut alibi loquitur (part. 2. tit. 2. cap. 8. §. 3.), *semper procrastinant, et annuatim reperiuntur promittere confessori restituere, postea non faciunt*, reiecta illorum opinione (ibid. §. 2.), qui putabant hos absolvendos esse sub conditione de futura restitutione, et admittens sententiam Guillelmi, quod simpliciter et sine conditione absolvi debeant, dein subdit: *Postquam Confessor perpendit, tales pluries hoc fecisse, FORTE ESSET BONA CAUTELA talibus dicere, quod prius restituant, et postea veniant ad confessionem, seu pro absolutione.*

Frequentius autem hanc industriam insinuari cernes apud Theologos paulo minus antiquos, cum agunt de obligatione usurpandi media quaequam ad emendam pravam consuetudinem, eam praesertim, quae ad malum semideliberate aut etiam indeliberate propellit, qui tamen actus culpabiles in causa sint, in segnitie scilicet et emendationis negligentia, quae in his adiunctis hominem in iugi, ut aiunt, *peccati mortalis statu* constituit. Et hinc ratio, cur DD. hanc materiam fere attingant non ubi de *Sacramento Poeniten-*

tiae, sed ubi tractant de *Secundo Decalogi praecepto*, atque adeo de pravo aut blasphemandi aut temere iurandi ac porro peierandi habitu. Ita Salmanticenses Tr. XVII. *De Iuramento*, cap. 2. — Suarez, *De Iuramento*, lib. 3. cap. 8. n. 7. — Sanchez, *In Decal.* lib. 2. cap. 32. ubi *de blasphemia*, et lib. 3. cap. 5. *ubi de consuetudine iurandi.* — Bonacina, *De II. Praecepto*, disp. 4. q. 1. p. 14. — Filliuce., Tr. 25. cap. 10. *de blasphemia et iuramento.* — Sayrus, *Clav. Reg.* lib. 5. cap. 5., *ubi de iuramento.* — Palaus, *De Iuram.* disp. 1. punct. 9. — Viva, *De Praec. Decalogi*, q. 7. art. 7. *De periurio.* — Trullench, *Exposit. Decal.* lib. 2. cap. 1. dub. 20. — Azor, part. 1. lib. XI, cap. 3. *De Iuramento.* — Reginaldus, lib. XVIII. *De II. Praec. Decalogi.* — Idem dicit de Barthol. Medina, Emman. Roderico, Ludovico Lopez, et aliis, quos longum foret enumerare.

Quod vero isti DD. disserant de poenitente *disposito*, inde manifeste patet, quod absolutionis dilationem insinuent non tamquam necessariam, sed ut *mere utilem*, et ex *mero consilio* et solum *aliquando*, adhibendam. Ita v. gr. Suarez (l. c.) licet agat de consuetudine, quae, ut ait, *quodam modo transit in naturam*, postquam dixit, *de proposito credendum esse poenitenti non obstante quacunque praecedenti frequentia et inconstantia eius*, demum subdit: *Si saepius proposuit emendari, et non facit, adhibenda sunt remedia convenientia... Denique si haec non sufficient, INTERDUM UTILE ERIT differre absolutionem per aliquot dies* IN QUIBUS VIGILARE COGATUR, etc. Quod idem (*De Poenit.* disp. 32. sect. 2. n. 4.) repetit de homine, qui constitutus in proxima necessaria occasione peccandi, iterum iterumque relabitur: *Neque est illi* (inquit)